

Aseptinen toiminta haavan hoidossa

Laatija(t): Vänttinen Markku, Ilmoniemi Suvi, Mäntyvaara Päivi, Aroja Anne, Ihalainen Kirsi
Vastuuhlö: Suikkanen Maija
Hyväksyjä: Kaarela Outi
Kuvaus: Toimintaohje vähentämään haavainfektioiden syntyä ja mikrobien leviämistä haavaa hoidettaessa.

Aseptisten työskentelytapojen avulla estetään haavan ja steriilin haavanhoitotuotteen kontaminaatio mikrobeilla. Haavaa hoitaessasi:

- Noudata aina [tavanomaisia varotoimia](#) (ml. hyvä käsihygienia) ja huomioi mahdolliset potilas-kohtaiset [varotoimet](#).
- Huomioi haavan puhtausluokka
- Etene järjestelmällisesti aseptisen työjärjestyksen mukaisesti puhtaasta (potilaasta ja/tai haavasta) likaiseen:
  1. **puhtaat/ kirurgiset haavat**
  2. **infektoituneet haavat**
  3. **haavat, joissa kasvaa moniresistentti mikrobi**
- Suunnittele hoito ennalta suihkutuksesta sidontaan, välttä keskeytyksiä.

Haavanhoitotuotteet ja steriilit instrumentit

- Säilytä haavanhoitotuotepakkaukset ja -välineet suljetussa kaapissa huomioiden myös valmistajan antamat ohjeet säilytystavoista ja säilytysajoista.
- Älä yhdistä vajaita pakkauksia keskenään (tuotteiden valmistuserät ja vanhenemisajat voivat poiketa toisistaan).
- Merkitse avattuihin tuotepakkauksiin avauspäivämäärä ja –aika.
- Huolehdi hyvästä käsihygieniasta käsitellessäsi haavanhoitotuotteiden pakkauksia.
- Haavanhoidossa käytetään steriilejä hoitotuotteita ja instrumentteja, joten huolehdi, etteivät ne pääse kontaminoitumaan käytön aikana.
- Varaa potilas- ja hoitokertakohtaiset hoitovälineet ja tarvikkeet erilliselle pöydälle tai tarjottimelle valmiiksi ja jätteastiat (myös särmäisjäteastia) saataville.
- Suojaa hoitotaso tai vuode sidosten poistoa varten.

Huuhtelu- ja lääkeaineet

Annostelee tarvittavat huuhtelu- ja lääkeaineet lääkelasiin, -ruiskuun tai purkkiin tai käytä kertakäyttö-pakkauksia. Annostelee ihovoiteet ensin puhtaalle alustalle tai puhtaan suojakäsineen suojaamalle kädelle ja vasta siitä potilaaseen.

Haavanhoidossa käytettävät suojaimet

Haavanhoidossa käytettävät suojaimet (suojaesiliina, kirurginen suu-nenäsuojus, suojakäsineet, suojalasit tai kokokasvosuojain) ovat potilaskohtaisia. Vaihda ne tarvittaessa uusiin niiden kontaminoituessa. Suojakäsineet vaihdetaan ja kädet desinfioidaan myös aina eri työvaiheiden välillä:

- kun poistat likaiset sidokset
- kun aloitat haavan hoidon
- siirryt hoitamaan eri paikassa olevaa toista haavaa
- kun laitat puhtaita sidoksia haavalle

Haavan hoitoon tarkoitetut tilat ja haavan suihkuttaminen

Potilaan haava hoidetaan haavanhoitoon tarkoitettussa tilassa: haavanhoitohuoneessa tai potilashuoneessa. Älä tee haavanhoitoja pesutiloissa.

Haavan suihkuttaminen tapahtuu puhtaassa suihkutilassa. Laske ennen haavan suihkutusta suihkun kautta vettä, jotta vesiletkussa seisonut vesi poistuu. Huomioi haavaa suihkuttaessa veden valumisuunta, aika (1-3min) ja lämpötila (37°C). Peitä haava-alue suihkutilasta potilashuoneeseen siirtymisen ajaksi. Suihkutilan puhdistuksesta ja kuivauksesta on huolehdittava heti käytön jälkeen. Käytetty suihkунpää pestään huuhtelu- ja desinfiointikoneessa omassa suihkupäätelineessä.

Jätteiden lajittelu, monikäyttöiset instrumentit, lääkinnälliset laitteet

Lajittele jätteet ohjeiden mukaisesti suoraan asianmukaisiin jäteastioihin ilman välilaskuja. Poista eritetahrat välittömästi (yksi- tai kaksivaiheinen eritetahradesinfektio).

Kertakäyttötuotteet ovat kertakäyttöisiä, hävitä ne joko seka-, erityis- tai särmäisjätteisiin. Esihuolla monikäyttöiset instrumentit ohjeen mukaisesti ja laita ne huuhteluhuoneeseen välinehuollon kuljetuslaatikkoon. Puhdista haavan hoidossa käytettävät lääkinnälliset laitteet heti haavan hoidon jälkeen laitevalmistajan antamien ohjeiden mukaisesti.

Haavan tyyppi	Hoidossa huomioitavia asioita
Puhdas, suljettu kirurginen haava	<ul style="list-style-type: none"> Pidä haava kuivana 24 tuntia leikkauksesta Vaihda sidokset steriilisti kirurgista suu-nenäsuojusta ja steriilejä suojakäsineitä käyttäen 24 tunnin ajan leikkauksesta. Vaihda sidokset pohjia myöten, jos haava vuotaa sidosten läpi. Älä avaa siistiä sidosta haavan tarkastamiseksi tai puhdistamiseksi päivittäin, ellei siihen ole erityistä syytä.
Kirurginen haava, johon on jätetty dreeni tai muu vierasesine	<ul style="list-style-type: none"> Poista vierasesine lääkärin määräyksestä mahdollisimman pian. Vierasesineet lisäävät haavan infektioriskin. Peitä dreeniaukot steriileillä sidoksilla poiston yhteydessä. Pidä ne peitettynä, kunnes vuoto on loppunut.
Infektoitunut haava	<ul style="list-style-type: none"> Jos potilaalla on runsaasti erittävä infektoitunut haava tai abskessi, potilas hoidetaan kosketusvarotoimin, kunnes runsas erityys loppuu Bakteeriviljelynäytteet otetaan puhdistetusta haavasta Tee tarvittaessa hoitoon liittyvästä haavainfektiosta SAI-heräte.
Haava, jossa kasvaa moniresistentti mikrobi	<ul style="list-style-type: none"> Hoidetaan kosketusvarotoimin Bakteeriviljelynäytteet otetaan puhdistamattomasta haavasta

Haavanhoidon tarkistuslista	Toteutuu	Ei toteudu
1. Haavanhoito tehdään sille varatussa erillisessä haavanhoitotai potilashuoneessa – ei pesutiloissa.		
2. Käytetään potilaskohtaisia haavanhoitovälineitä ja tuotteita.		
3. Haavanhoitovälineet ja -tuotteet säilytetään kuivassa huonetilassa niille erikseen varatussa paikassa pölyltä suojattuna.		
4. Haavanhoidossa käytetään vain steriilejä instrumentteja.		
5. Haavanhoitotuotteiden ja instrumenttien pakkausten kelvollisuus tarkistetaan ennen haavanhoitotilannetta: pakkaus ehjä ja kuiva, päivämäärämerkintä, steriloitimerkintä.		
6 Puhtaat, kirurgiset haavat hoidetaan steriilisti 24h ajan: steriilit suojakäsineet, instrumentit ja sidokset sekä kirurginen suu-näsuojus.		
6. Haavanhoitotilanteessa käytetään kertakäyttöisiä suojaimia: tehdaspuhtaita suojakäsineitä, suu-näsuojusta, suojatakkaa tai -esiliinaa.		
7. Käytetyt haavasidokset ja sidosten purkamisessa käytetyt suojakäsineet laitetaan suoraan jätepussiin. Kätet desinfioidaan.		
8. Suojakäsineet vaihdetaan ja kätet desinfioidaan siirryttäessä haavanhoidossa työvaiheesta toiseen (esim. kun vanhat sidokset on poistettu ja siirrytään haavan puhdistamiseen).		
9. Jos haavanhoito joudutaan keskeyttämään, suojaimet riisutaan jätteisiin ja kätet desinfioidaan. Kun haavanhoitoa jatketaan, kätet jälleen desinfioidaan ja puetaan uudet puhtaat suojaimet.		
10. Henkilökohtaisia tai käyttämättä jääneitä haavanhoitotuotteita tai haavanhoitotilanteesta yli jääneitä tuotteita ei viedä käytettäväksi toisille potilaille.		
11. Haavanhoidossa käytetyt monikäyttöiset instrumentit huolletaan yksikön ohjeen mukaisesti.		
12. Kertakäyttöisiä instrumentteja ei huolleta uudelleen vaan ne laitetaan jätteisiin. Pistävät tai viiltävät kertakäyttöiset instrumentit laitetaan särmäisjäteastiaan.		
13. Haavanhoidossa syntyneet eritetahrat poistetaan eritetahradesinfektio-ohjeen mukaisesti.		
14. Haavanhoitotilanteessa syntyneet jätteet laitetaan jätepussiin, joka suljetaan.		
15. Haavanhoitotilan työtasot pyyhitään soveltuvalla desinfektioaineella välittömästi potilashoidon jälkeen.		

Lähde: TAYS Haavanhoidon aseptiikka